

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
Мозгальної Наталії Георгіївни на дисертаційне дослідження
Ван Чжибінь «Формування вокально-технічних умінь майбутніх
учителів музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу»
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі
знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта
(Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми виконаної роботи

Інтеграція України в європейське освітнє товариство помітно пожвавила в державі освітні перетворення. Їх метою стало утворення єдиного узгодженого європейського освітнього простору із спільно погодженими принципами, стандартами, кваліфікаціями та угодами, якими забезпечується коригування і взаємодія державних партнерів з питань середньої і вищої школи. Спільно вироблені заходи помітно активізували й розвиток мистецької педагогіки, в тому числі в аспекті підготовки вчителів музичного мистецтва в умовах університетської освіти.

У такому контексті особливого значення набуває гуманістична парадигма освіти, що утверджує пріоритет духовно-ціннісного становлення здобувача над формальними показниками його успішності. Це вимагає переосмислення процесу підготовки вчителів музичного мистецтва на засадах герменевтики, що передбачає відкритість до інтерпретації, повагу до внутрішнього світу здобувача, його особистісної унікальності. Саме герменевтичний підхід, на думку Ван Чжибінь, дозволяє «зробити зміст мистецької освіти духовно-світоглядно орієнтованим, глибоко вкоріненим у культурний, моральний і естетичний досвід людства» (с.16). Саме з цих позицій автор дисертації обґрунтовує актуальність обраної теми наукового пошуку.

Дисертант підкреслює, що вибір теми дослідження зумовлюється необхідністю перегляду пріоритетів у вокальній підготовці здобувачів освіти. Йдеться про розроблення інноваційного підходу до формування вокально-технічних умінь і розвитку духовних якостей майбутніх вчителів музичного мистецтва, стимулювання в них мотивації й здатності досягати успіху в навчанні та майбутній професійно-музичній діяльності, вокальна підготовка до якої орієнтована на високу майстерність, мистецьку творчість, новаторство та вокально-виконавську самореалізацію. І це в той час, коли у практиці ЗВО ще мають місце малоефективні методики, технології й техніки вокального навчання й відповідної йому діяльності.

Про актуальність й невідкладність дослідження обраної теми «Формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу» засвідчує й той факт, що вона включена в план науково-дослідних робіт кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування Інституту мистецтв

Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів» (протокол № 2 від 28 вересня 2023 року). Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Українського державного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 4 від 24 жовтня 2024 року).

2. Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації

Аналіз змісту дисертації й публікацій Ван Чжибінь дає підстави для твердження про обґрунтованість і новизну наукових положень, достовірність висновків і рекомендацій. Надійності й достовірності отриманих Ван Чжибінь наукових результатів досягнуто завдяки комплексному добору ним широкого спектру загальнонаукових методів дослідження. Так, доцільне використання аналітичного, системно-структурного, експериментального, статистичного методів, а також методів узагальнення, моделювання, спостереження, обговорення, опитування, порівняння та оцінювання, забезпечило високу якість студій та наукову культуру викладення матеріалів дослідження.

Методологічне підґрунтя опонованої дисертації забезпечене такими взаємозумовленими підходами, як системно-цілісний, аксіологічний, проєктний, акмеологічний та діяльнісно-творчий підходи. Результативності аналізованого дослідження досягнуто завдяки неухильному дотриманню Ван Чжибінь принципів гуманізації мистецької освіти, науковості, наступності та цілісності.

Наукову новизну опонованої дисертації засвідчують, по-перше, актуальність проблеми і, по-друге, способи її розв'язання, а обрана автором методологія дослідження та категоріально-поняттєвий інструментарій повністю відповідають вимогам до сучасних педагогічних досліджень і вирішенню поставлених у них завдань. Новаторський характер наукових висновків дослідження Ван Чжибінь визначається тим, що вперше: сформульовано теоретичні засади формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу; обґрунтовано авторське трактування вокально-технічних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу; визначено структурні компоненти, критерії та показники сформованості вокально-технічних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу; розроблено методичну модель поетапної методики формування вокально-технічних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу.

Разом з цим, подальшого розвитку дістали: педагогічні умови та змістова наповненість основних етапів формування вокально-технічних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу; методичний інструментарій формування вокально-технічних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу.

3. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення дисертаційної роботи полягає в продуктивності впровадження в процес вокального навчання здобувачів факультетів мистецтв методики формування вокально-технічних умінь на засадах герменевтичного підходу; ефективності розробленого методичного інструментарію, засвідченою результатами проведених педагогічних експериментів; можливості застосування розробленого діагностичного та методичного інструментарію для подальших методичних розробок, навчально-методичних посібників, робочих програм для здобувачів факультетів мистецтв університетів, а також вихованців шкіл і гуртків мистецького спрямування.

Впровадження результатів дисертаційного дослідження здійснено в освітній процес: факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (довідка № 258 від 25.05. 2025 р.), Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка 03-24/03/1428 від 18.05.2025 р.), Рівненського державного гуманітарного університету (довідка № 01-12/24 від 03.03.26).

4. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Дисертація містить вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, ґрунтовні загальні висновки, список використаних джерел до кожного розділу, додатки. Основний зміст дисертації засвідчує здатність здобувача здійснювати творчий науковий пошук, реалізувати інноваційність у розв'язанні окреслених завдань, що посприяли ефективному проєктуванню та реалізації дослідницької траєкторії.

У першому розділі «Науково-теоретичні основи дослідження вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва» особливу увагу доцільно звернути на окремі наукові положення, сформульовані Ван Чжибінь. Так, безсумнівним позитивом вважаємо те, що: дисертантом з'ясовано стан дослідженості обраної проблеми; визначено герменевтику як науковий напрям, що передбачає проникнення в сутність певного педагогічного явища, вдосконалення освітнього процесу, творчий саморозвиток і професійну самореалізацію здобувачів (с. 24-27); розкрито сутність та специфіку формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва з позиції герменевтичного підходу (с. 28-32); окреслено методологію дослідження в сукупності системно-цілісного, аксіологічного, акмеологічного та діяльнісно-творчого підходів (с. 32-47); достатньо глибоко обґрунтовано ключові функції вокальної підготовки - світоглядно-пізнавальну, культурологічну, інтерактивну, діагностичну, конструктивну (с. 49-55); визначено структуру вокально-технічних умінь яка включає мотиваційно-ціннісний, компетентнісно-рефлексивний та творчо-виконавський компоненти (с. 56-64); вокальну техніку представлено як гнучкий інструмент художнього тлумачення, що формується не ізольовано, а через взаємодію з естетичним, культурним і особистісним контекстом;

визначено, що формування вокально-технічних умінь студентів факультетів мистецтв з позиції герменевтичного підходу не тільки сприяє розвитку професійної майстерності співака, але і становленню його як інтерпретатора та творця художніх смислів (с. 66).

Наукова значущість другого розділу дослідження «Методично-теоретичний аналіз проблеми формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу» полягає в тому, що авторкою дисертаційної роботи визначено критерії та показники сформованості вокально-технічних умінь здобувачів (п.1.2). які наочно представлені в табл. 2.1; обгрунтовано педагогічні умови формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу, а саме: цілеспрямоване формування у студентів факультетів мистецтв вокально-технічних умінь у процесі музично-педагогічної практики; стимулювання студентів факультетів мистецтв до прояву саморегулятивних дій у обраній спеціальності; спонукання до творчої самореалізації в процесі інтерпретації музичних творів (с.104-111); визначено етапи реалізації експериментальної методики формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу (с. 112-113).

Логічним завершенням опонованої дисертаційної роботи є третій розділ «Упровадження та експериментальна перевірка ефективності методики формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу» в якому представлено організацію та перебіг дослідно-експериментальної роботи за такими стадіями: організаційно-відбіркова, діагностично-конкретизуюча, технологічно-випробувальна та порівняльно-аналітична (с. 121-122); розкрито особливості педагогічної діагностики рівнів сформованості вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва з використанням методів аналізу результатів поточної та підсумкової атестації, педагогічного спостереження, словесного опитування, проблемно-пошукового полілогу, аналізу результатів самостійної роботи респондентів, діалогічного вербального обговорення, інтерв'ювання, аналізу відео-записів вокально-педагогічної діяльності студентів, карти експертного оцінювання (с.123-125), представлено результати констатувального (табл.3.3.-3.5) та формувального (табл. 3.12, 3.13) етапів експерименту. Динаміка формування вокально-технічних умінь на засадах герменевтичного підходу в процесі констатувального та формувального етапів експерименту унаочнена на рис. 3.1. та 3.2.

Заслуговують на увагу додатки, в яких презентовано тестові завдання, карти експертного оцінювання, модифікаційні методики опитування (А. Козир, Яо Цзицзянь, О. Гребенюк, О. Хоружої).

Узагальнені результати дослідження та висновки сформульовано на належному теоретико-методологічному рівні (с. 213-217).

У підсумку зазначимо, що архітектоніка дисертаційного дослідження Ван Чжибінь побудована за принципами цілісності та достовірності, а також

відзначається цікавими науковими результатами, надаючи окремим теоретичним викладкам самостійної наукової новизни та безпосередньої практичної значущості.

5. Повнота викладання результатів в опублікованих працях

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію в процесі виступів і обговорень основних положень та результатів дослідження на науково-методичних і науково-практичних конференціях, педагогічних нарадах. Міжнародних: «Педагогічних читаннях пам'яті професора О.П. Рудницької» (Київ, 2025), «Мистецькій освітній простір у контексті реалізації сучасної парадигми освіти» (Кропивницький, 2025); «ХІ Міжнародних науково-практичних читаннях пам'яті академіка Анатолія Авдієвського (2024); на засіданнях кафедри хорового диригування та теорії і методики музичної освіти факультету мистецтв імені А. Авдієвського, щорічних звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів і докторантів Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, 2024-2025). Основні положення і висновки дисертаційного дослідження висвітлено у 4 публікаціях, з яких: 3 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття апробаційного характеру.

6. Дискусійні зауваження та пропозиції до змісту дисертації

Попри позитивне оцінювання дисертаційної роботи, наукове й практичне значення отриманих результатів, доцільно висловити окремі зауваження дискусійно рекомендаційного характеру, що потребують уточнень.

1. У теоретико-методологічному розділі дисертації вами представлено наукові підходи до вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва, а саме: системно-цілісний, аксіологічний, акмеологічний, діяльнісно-творчий. Виникає питання, як акмеологічний підхід забезпечив формування вокально-технічних умінь студентів факультетів мистецтв на основі герменевтичної складової?

2. На нашу думку, слід було більш детально зупинитися на розкритті творчо-виконавському структурному компоненті і показати, яке місце він відіграє у формуванні вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на основі герменевтичного підходу.

3. Важливою педагогічною умовою формування вокально-технічних умінь студентів факультетів мистецтв є стимулювання студентів факультетів мистецтв до прояву саморегулятивних дій у музично-педагогічній діяльності. З цієї позиції пояснення потребує, як ця педагогічна умова була впроваджена у репетиційну та концертну діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва.

4. Третій розділ дисертації був представлений констатувальним, формувальним і контрольним експериментами. Проте, не зовсім зрозумілим є

основна мета та завдання, що постали перед Вами на констатувальному етапі експерименту?

5. На наш погляд, третій розділ дисертації дещо перевантажений таблицями, деякі з них можна було б перенести у додатки.

Ще раз наголосимо, що увиразнені зауваження та побажання є дискусійного характеру та не впливають на належний науково-теоретичний рівень дисертації, яка має вагоме значення для розв'язання актуальних проблем сучасної мистецької педагогіки.

7. Висновки

Проведений аналіз дисертаційної роботи *Ван Чжибін* «Формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу» анотації та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що вона є цілісним, самостійним, завершеним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Ван Чжибін заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музичного та
перформативного мистецтва

Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Мозгальова Н.Г.
" 29 " 06 2022 р.

Н.Г. Мозгальова

